

Om Norges forskningsråd

Organisasjonen
og oppgavene

I front for forskningen

Forskning og utvikling utvider grensene for hva vi vet, forstår og kan få til. Det danner grunnlaget for en bærekraftig utvikling, og gjør samtidig samfunnet kulturelt rikere. Forskningsrådets visjon er å være i front for norsk forskning.

Forskningsrådet er:

- forskningspolitisk rådgiver
- forvalter av forskningsmidler
- møteplass og nettverksbygger

Forskningsrådets mandat

Norges forskningsråd skal være et nasjonalt utøvende forskningsstrategisk organ. Forskningsrådet har ansvar for å øke kunnskapsgrunnlaget og bidra til å dekke samfunnets behov for forskning ved å fremme grunnleggende og anvendt forskning og innovasjon. Forskningsrådet skal arbeide for å fremme internasjonalt forskningssamarbeid.

»» **Forskningsrådets visjon er å være i front for norsk forskning.**

Forskningsrådet skal gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker.

Forskningsrådet skal identifisere behov for forskning og foreslå prioriteringer. Gjennom målrettede finansieringsordninger skal Rådet bidra til å iverksette nasjonale forskningspolitiske vedtak og har et særskilt ansvar for å følge opp Forskningsmeldingen (St.meld. nr 30, 2008-2009 *Klima for forskning*).

En annen viktig oppgave er å fungere som en møteplass for forskere, forskningsfinansierende organer og brukere av forskning, samt for forskjellige sektorer og fagområder.

Forskning er kultur

Forskning skal være en kraft i utviklingen av det norske samfunnet. Samtidig er forskningen en del av vår kultur. Den er berikende i seg selv, og den er nødvendig for fag- og kunnskapsutviklingen. Forskningen kan også begrunnes ut fra praktisk nytte og ut fra forventninger om konkrete resultater. Forskningsrådets visjon dekker hele bredden av begrunnelser for forskning. Forskningsrådets mål, virkemidler og arbeidsmåter skal derfor være tilpasset forskningens ulike begrunnelser.

Forskningen er internasjonal. Gjennom bredde og kvalitet i forskningsinnsatsen skal Norge bidra til den globale kunnskapsutviklingen. Bare slik kan vi også sikre tilgang til kunnskapsfronten og skape forutsetninger for å gjøre oss nytte av nyvunnet kunnskap.

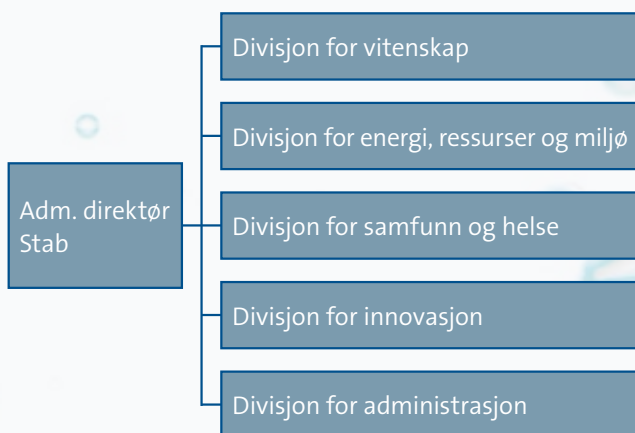
Verdenssamfunnet står overfor store utfordringer, og den gjensidige avhengigheten mellom landene øker. Visjonen om

å være i front for norsk forskning skal fange opp både globale utfordringer, den betydningen forskningen har for verdiskaping i Norge og verdien av forskning som sådan.

Forskningsrådets organisasjon

Forskningsrådets administrasjon er inndelt i fem divisjoner: *Vitenskap; Energi ressurser og miljø; Samfunn og helse; Innovasjon* og *Administrasjon*. Administrerende direktørs stab har koordineringsansvaret for budsjett, årsrapportering, statistikk, strategisk og kommunikasjonsstrategisk arbeid og internasjonalt samarbeid. Adm. direktør er Arvid Hallén.

Forskningsrådets øverste organ er Hovedstyret, som oppnevnes av Kongen i statsråd. Hovedstyreleder er Ingvild Myhre. Hovedstyret har ni faste medlemmer og to varamedlemmer pluss ansattes representanter. Fire av medlemmene har også en funksjon som ledere av hvert sitt divisjonsstyre. Divisjonsstyrenes øvrige medlemmer oppnevnes av Hovedstyret. Alle Rådets forskningsprogrammer har egne styre. Om lag 800 representanter for forsknings- og utdanningsinstitusjoner, næringsliv, organisasjoner og offentlig forvaltning har styre eller komitéverv i Forskningsrådet.

Divisjon for vitenskap

Divisjon for vitenskap har et strategisk ansvar for universitets-, høgskole- og instituttsektoren. Samtidig har divisjonen ansvaret for den nasjonale satsingen på forskningsinfrastruktur og forvalter sentrale virkemidler som stimulerer til langsiktig, grunnleggende forskning av høy kvalitet.

Hovedoppgaver

Forskningsrådet skal bidra til utviklingen av et velfungerende forskningssystem og fremme vitenskapelig kvalitet gjennom sine virkemidler. Vitenskapsdivisjonen gir forskningspolitiske råd til universitets- og høgskolesektoren og departementene, blant annet når det gjelder samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon (SAK), økonomi og rammevilkår, rekruttering og forskerutdanning.

Divisjon for vitenskap har et strategisk ansvar for instituttsektoren, og et særskilt ansvar overfor de forskningsinstituttene som får sin basisbevilgning gjennom Forskningsrådet. Forskningsinstituttene er en viktig del av det norske forsknings- og innovasjonssystemet, og en viktig bidragsyter for å nå nasjonale forskningspolitiske mål.

»» *Det strategiske elementet i de åpne arenaene er vitenskapelig kvalitet.*

Divisjonen gjennomfører med regelmessige mellomrom evalueringer av norske fagmiljøer. En kritisk gjennomgang av vitenskapelig kvalitet, forskningsstrategi og forskningsledelse legger grunnlaget for Forskningsrådets råd til institusjonene og til departementene. Fagevalueringene avdekker også viktig kunnskap om hvordan Forskningsrådets egne virkemidler bør innrettes. Evalueringene følges opp med handlingsplaner og ofte øremerkede midler til institusjonene.

Viktige virkemidler

Fri prosjektstøtte (FRIPRO) og Sentre for fremragende forskning (SFF) er noen av de viktigste kvalitetsfremmende nasjonale virkemidlene i Divisjon for vitenskap. Det strategiske elementet i de åpne arenaene ligger i å bruke vitenskapelig kvalitet som fremste kriterium for tildelinger, uten hensyn til politisk prioriterte temaer eller teknologier.

Divisjonen initierer også tematisk og strategisk rettede grunnforskningsprogrammer innenfor utvalgte felt. Ansvaret for finansieringen av nasjonal forskningsinfrastruktur er

forankret i Vitenskapsdivisjonen. Med infrastruktur for forskning menes avansert, vitenskapelig utstyr, databaser, samlinger av forskningsmateriale, samt elektronisk infrastruktur. Den tiårige satsingen på forskningsinfrastruktur har som mål å gi forskerne det utstyret de trenger for å produsere forskning av høy kvalitet på en effektiv måte, og med dette møte samfunnets behov for ny kunnskap og innovasjon.

Internasjonalt samarbeid

Vitenskapsdivisjonen forvalter Norges medlemskap i en rekke internasjonale samarbeidsprosjekter og har egne finansieringsordninger som sikrer at norske forskningsmiljøer kan utnytte mulighetene som disse prosjektene gir. Vitenskapsdivisjonen har et særlig ansvar for å følge opp den åpne arenaen i EU, European Research Council (ERC), og bidra til at norske forskere utnytter denne finansieringsmuligheten. Divisjonen forvalter også individuelle stipender og støtte til mobilitet av forskere og nettverksbygging mellom Norge og andre land.

Hovedansvaret for nasjonalt og internasjonalt samarbeid om infrastruktur ligger også i Divisjon for vitenskap.

For mer informasjon:

www.forskningsradet.no/organisasjon

Divisjon for energi, ressurser og miljø

Divisjon for energi, ressurser og miljø skal stimulere og gi retning til forskning, utvikling og innovasjon innenfor temaene divisjonen har ansvar for: miljø og marine ressurser, klima og polarforskning, petroleum og energi.

Foto: Sverre C. Jarlid

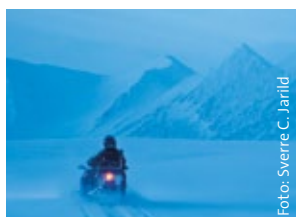

Foto: Sverre C. Jarlid

Foto: Sverre C. Jarlid

Foto: Sverre C. Jarlid

Hovedoppgaver

Divisjonen koordinerer Forskningsrådets innsats på de nevnte temaområdene, gjennomfører analyser og utvikler strategier. Divisjonen har også ansvaret for å koordinere og følge opp Nordområdesatsingen.

Sentrale mål for divisjonens virksomhet er å medvirke til effektiv og bærekraftig utnytting av norske ressurser og økt verdiskaping i norsk næringsliv. Divisjonen skal også bidra til å utvikle løsninger på globale og nasjonale samfunnsutfordringer som knytter seg til divisjonens tematiske ansvarsområder. Divisjonen skal bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling og til kunnskap om virkemiddelbruk og markedsforhold, nasjonalt og internasjonalt. Det er et mål at arbeidet i divisjonen skal gi viktig grunnlag for sentrale nasjonale strategiprosesser.

➤➤ **Divisjonen har en viktig oppgave med å igangsette prosesser i skjæringsfeltet mellom forvaltningen, FoU-sektoren og næringslivet.**

Viktige virkemidler

Divisjonen har ansvaret for fire av Forskningsrådets syv Store programmer: HAVBRUK, NORKLIMA, PETROMAKS og RENERGI. I tillegg kommer Forskningscentrene for miljøvennlig energi (FME), både de åtte som primært fokuserer på teknologi og de tre nylig etablerte sentrene innenfor samfunnsvitenskapelig energiforskning. Til sammen dekker divisjonens programmer grunnforskning, innovasjon og teknologidemonstrasjon.

Internasjonalt samarbeid

I tråd med Forskningsrådets internasjonale strategi og Norges deltakelse i EUs rammeprogram for forskning gjennom EØS-avtalen, skal Divisjon for energi, ressurser og miljø tilrettelegge for internasjonalt samarbeid innenfor divisjonens ansvarsfelt. Divisjonen gir råd om strategiske satsinger mot enkeltland og -aktører, og har et ansvar for å fremme Norge

som ledende forsknings- og innovasjonsnasjon på utvalgte områder. Divisjonen representerer Forskningsrådet i en lang rekke internasjonale organisasjoner og nettverk, og administrerer Norges deltakelse i viktige fellesprogrammer.

Jobber med globale utfordringer

Divisjonens ansvarsområde omfatter sentrale globale utfordringer knyttet til miljø, klima og tilgang på energi og mat:

- Klimaendringene er vår tids største miljøproblem. For Norge er polar- og nordområdene spesielt viktige, både fordi vi her har et forvaltningsansvar og fordi det har vist seg at klimaet endres mer og raskere i Arktis enn andre steder.
- Verden har behov for mer energi enn det som er tilgjengelig, og behovet vil bare øke i årene som kommer. Derfor må Norge satse sterkt på å utvikle fornybare energikilder. Samtidig vil olje og gass fortsatt være viktig i mange år fremover. Norge har viktige roller å spille som stabil leverandør av olje og gass til verdenssamfunnet og som pådriver for utviklingen av teknologi som kan redusere klimautslipp.
- Havene spiller en stor rolle for verdens matforsyning. Norske havområder, ikke minst i Nordområdene, inneholder verdifulle fiskebestander og andre biologiske ressurser. Norge har et strategisk ansvar for å sikre en sterk og målrettet forskningsinnsats på bærekraftig forvaltning av fiskeri og havbruk.

Hvordan og i hvilken grad utfordringene løses vil være med på å legge premissene for fremtidige generasjoners levevilkår. Derfor er det et viktig mål for divisjonen å frembringe og videreformidle kunnskapen som setter beslutningstakere i stand til å fatte de rette beslutningene. Et annet sentralt mål er å bidra til innovasjon i viktige norske næringer innen energi, petroleum, fiskeri og havbruk.

For mer informasjon:

www.forskningsradet.no/organisasjon

Divisjon for samfunn og helse

Divisjon for samfunn og helse har et ansvar for forskning og innovasjon for å møte store samfunnsutfordringer – globalt og nasjonalt – knyttet til helse, velferd, utdanning og samfunnsorganisering.

Hovedoppgaver

Viktige oppgaver er å identifisere og utrede nasjonale forskningsbehov, bygge opp kunnskap og forskningskapasitet for samfunnsutvikling, og å bidra til bedre innovasjonsevne innenfor tematiske prioriteringer i Forskningsmeldingen.

Blant målene i Forskningsmeldingen står 'bedre helse og helse-tjenester', 'velferd og forskningsbasert profesjonsutøvelse' og delvis 'globale utfordringer' sentralt. Divisjonen er en samspill-arena og skal sikre koblinger gjennom hele forskningsverdi-kjeden – på tvers av disipliner, fag og sektorer.

Et viktig mål er å bidra til høy kvalitet i samfunnets velferds-ordninger. Gjennom etableringen av et felles program har det blitt en bedre sammenheng mellom forskning knyttet til velferd, arbeid og migrasjon. Også på utdanningsfeltet er det gjort grep for å sikre bedre samordning.

Helseforskning står sentralt i porteføljen. Når helse- og velferdsforskningen nå er samlet i samme divisjon, ligger det godt til rette for å videreutvikle spillet mellom helse-forskningen og den bredere velferdsforskningen.

Divisjonen har ansvaret for forskning for innovasjon i offentlig sektor. Den demografiske utviklingen med en stadig høyere andel eldre i befolkningen, stiller helse- og omsorgssekto-ren overfor store utfordringer i årene som kommer, og dette vil åpne behov for og muligheter til fornyelse.

Viktige virkemidler

Nasjonale forskningsbehov ivaretas gjennom handlingsret-tede programmer innenfor spesifikke politikk- og forvalt-ningsområder. Divisjonen samarbeider med 12 departe-menter om forskning som grunnlag for politikkutforming og forvaltning på disse områdene.

Innenfor det brede velferdsfeltet arbeider Divisjon for samfunn og helse også med tiltak for å styrke kompetanseoppbygging i profesjonsfagene. Programmet Praksisrettet utdannings-

forskning (PRAKUT) er nyskapende når det gjelder forholdet mellom forskning og profesjonsutdanning og -utøvelse.

Et helt nytt virkemiddel er Kunnskapsenteret for utdanning, som skal være en portal inn til forskningen om og for utdan-ningssektoren. Senteret vil være organisatorisk forankret som en avdeling i divisjonen, og vil samarbeide nært med de handlingsrettede og praksisrettede programmene innenfor utdanningsforskningen. Samtidig vil senteret få en egen profil eksternt.

➤➤ *Med helse- og velferdsforskningen samlet i samme divisjon, ligger det til rette for samspill mellom disse forskningsfeltene.*

Internasjonalt samarbeid

Videre har divisjonen ansvaret for utviklingsforskningen, med et tematisk fokus på fattigdomsbekjempelse, kvinners rettigheter, fred og forsoning, skatteparadiser, humanitær politikk, og global helse og vaksinasjon. Et sentralt mål er å videreutvikle bilateralt forskningssamarbeid, særlig med fattige land, med sikte på å øke forskningskapasiteten i utviklingsland. Dette innebærer at divisjonen også har et pådriveransvar for norsk utenrikspolitisk forskning.

Ansvaret for forskningssamarbeidet innenfor EØS-ordningen og koordineringsansvaret i Forskningsrådet for internasjonalt bilateralt forskningssamarbeid ligger til denne divisjonen. Prioriterte bilaterale samarbeidsland er USA, Canada, Russland, Kina, Japan, India, Sør-Afrika, Brasil, Chile og Argentina.

Divisjonen organiserer også bilaterale program for forsk-ningssamarbeid med flere land.

For mer informasjon:
www.forskningsradet.no/organisasjon

Divisjon for innovasjon

Divisjon for innovasjon skal være pådriver for innovasjon og verdiskaping i samfunn og næringsliv. Divisjonen utarbeider analyser og strategier og har ansvaret for en bred portefølje av forsknings- og innovasjonsprogrammer som er en samspillsarena for akademia, forskningsinstitutter og norsk næringsliv.

Hovedoppgaver

Divisjon for innovasjon har ansvar for å finansiere og mobilisere til forskning i og for norsk næringsliv og offentlig sektor. Dette omfatter innsats for mer innovasjon og verdiskaping på områder der Norge allerede er sterke, tilrettelegging for mer forskning i bredden av norsk næringsliv og utvikling av den nasjonale kunnskapsbasen som er avgjørende for fremtidig innovasjon. I tillegg er bedre utnyttelse av forskningsresultatene et viktig mål for divisjonen.

Målet er at næringslivet og offentlig sektor skal bli mer kunnskapsbasert, bærekraftig attraktive samarbeidspartnere. I godt samspill med FoU-systemet skal de møte fremtidens utfordringer. Virkemidlene omfatter blant annet direkte støtte til prosjekter i næringsliv, offentlig sektor og akademia, støtte til kommersialisering av resultater og senter- og nettverksdannelser.

»» Divisjonen legger stor vekt på dialog med næringslivet og deres samarbeidspartnere.

Divisjonen har også et ansvar for å evaluere, analysere og utvikle nye virkemidler, samt å gjennomføre strategiske prosesser innenfor viktige næringer og teknologiområder. Divisjonen legger stor vekt på dialog med næringslivet og deres samarbeidspartnere og jobber aktivt med å legge til rette for spredning av forskningsresultater. Forskningsrådet ønsker en tydelig innovasjonsorientering i kunnskapsmiljøene.

Innovasjonsdivisjonen er ansvarlig for Forskningsrådets samarbeid med det øvrige næringsrettede virkemiddelapparatet og samarbeider blant annet tett med Innovasjon Norge og SIVA.

Virkemidler

Innovasjonsdivisjonen er ansvarlig for den generelle støtteordningen SkatteFUNN, den åpne konkurransearenaen Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), Nærings-ph.d.-ordningen og verifiseringsprogrammet FORNY. Divisjonen omfatter

også tematiske innovasjonsprogrammer, sentersatsinger og aktiviteter for mobilisering og utnyttelse av forskningsresultater. Tematikken spenner fra nanoteknologi, bioteknologi, IKT og miljøteknologi til transport, maritim, mat og tjenesteinnovasjon.

Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) er en langsiktig satsing på samarbeid mellom forskningsintensive bedrifter og fremstående forskningsmiljøer. Sentrene fungerer som utstillingsvindu for norsk næringsrelevant forskning og er et viktig instrument for utdanning av næringsrelevante doktorgradskandidater.

Internasjonalt samarbeid

Like viktig som mobilisering i Norge er det å få norsk næringsliv til å delta i internasjonalt forskningssamarbeid. Mer enn 60 % av innovasjons- og kompetanseprosjektene med støtte fra Forskningsrådet har internasjonale partnere. I tillegg arbeider divisjonen for å koble næringslivet til EUs rammeprogram gjennom blant annet JPI og ERA-nett. Divisjonen har også ansvar for Eureka og Eurostars.

Til stede landet rundt

Divisjon for innovasjon arbeider for et kunnskapsbasert næringsliv i hele Norge. Viktige brikker i dette arbeidet er Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) og Forskningsrådets regionale representanter som er lokalisert ved Innovasjon Norges distriktskontorer. Innovasjonsdivisjonen har en koordinerende rolle for Regionale forskningsfond.

For mer informasjon:
www.forskningsradet.no/organisasjon

Divisjon for administrasjon

Administrasjonsdivisjonen ivaretar Forskningsrådets felles administrative funksjoner.

Divisjonen skal støtte fagdivisjonene og bidra til helhetlig koordinering, styring og utvikling av Forskningsrådet som organisasjon.

Administrasjonsdivisjonen ivaretar den sentrale økonomifunksjonen i Forskningsrådet og har ansvar for forvaltningsrutiner og økonomisk styring. Divisjonen har ansvaret for å avklare juridiske spørsmål knyttet til Forskningsrådets virksomhet, for å oppdatere og videreutvikle Forskningsrådets FoU-kontrakter og for å bistå Forskningsrådet internt ved anskaffelser. I tillegg har divisjonen ansvaret for forvaltningen av Forskningsrådets eiendomsportefølje.

Videre har divisjonen en sentral rolle i arbeidet med å videreutvikle organisasjonen til å bli mest mulig helhetlig og effektiv, med særlig vekt på kompetanse- og lederutvikling, gode arbeidsvilkår og utvikling av nye elektroniske arbeidsformer. Det arbeides også med tiltak som skal bidra til å videreutvikle Forskningsrådet som en lærende organisasjon.

Divisjonen ivaretar Forskningsrådets sentrale IT-funksjoner og skal sikre at Forskningsrådet til enhver tid har velfungerende IT-verktøy og en helhetlig IKT-arkitektur. Forskningsrådets eksterne IKT-tjenester omfatter nettstedene samt elektronisk søknadsmottak og saksbehandlingssystem. Divisjonen har også ansvar for drift av Forskningsrådets lokaler

og for å legge til rette for en velegnet infrastruktur knyttet til Forskningsrådets møteplassfunksjon.

Administrasjonsdivisjonen legger til rette for åpenhet knyttet til Forskningsrådets virksomhet gjennom å sikre en god arkiv- og bibliotekfunksjon og gjennom kommunikasjon og forskningsformidling rettet mot forskningsmiljøene, politikere og forvaltning, næringsliv, medier og allmennhet. I samarbeid med administrerende direktørs stab og fagdivisjonene arbeider divisjonen for å synliggjøre og skape debatt om Forskningsrådets strategier, planer, beslutninger og tiltak. Divisjonen formidler nyheter om fagmiljøer og forskningsresultater, bl.a. gjennom Internett og Bladet Forskning. Den årlige nasjonale festivalen Forskningsdagene har sitt sekretariat i Administrasjonsdivisjonen, i likhet med Nysgjerrigper, Proscientia og andre tiltak rettet mot barn og unge.

For mer informasjon:

www.forskningsradet.no/organisasjon

www.forskningsdagene.no/

www.nysgjerrigper.no/

www.proscientia.no

Internasjonalt arbeid

Internasjonalisering

Internasjonaliseringen av norsk forskning og forskningspolitikk øker i omfang og betydning, og internasjonalt samarbeid blir stadig viktigere. Forskningsrådet skal øke forståelsen, foreta strategiske avveininger og gi innspill til norsk forskningspolitikk når det gjelder internasjonalisering. Det skjer ved å gi råd, yte støtte og være en kompetansearena for departementene, FoU-miljøene og bedriftene. Rådet skal dessuten være pådriver overfor utenlandske organisasjoner når det gjelder felles satsinger, samt informere utenlandske forskere og organisasjoner om muligheter innenfor norsk forskning.

Forskningsrådet arbeider for å oppnå synergieffekter gjennom økt koordinering og samspill mellom nasjonale og internasjonale satsinger, særlig gjennom programsamarbeid, åpning av nasjonale programmer for internasjonal deltakelse og samordning sammen med europeiske organisasjoner. Hele organisasjonen arbeider med internasjonalisering og internasjonalt samarbeid. Policyutvikling og løpende aktivitet koordineres av Internasjonalt kontor i administrerende direktørs stab.

Bilateralt samarbeid

Forskningsrådets internasjonale satsing omfatter samarbeid innenfor EU, bilateralt samarbeid med de prioriterte samarbeidslandene USA, Canada, Japan og Kina, strategiske og tematiske satsinger overfor India og Russland, nordisk samarbeid, samt samarbeid med internasjonale organisasjoner som ESF, CERN, EMBL og ESFRI.

Det bilaterale samarbeidet øker i omfang, og er blant annet ivarettatt gjennom statlige avtaler med hovedsamarbeidslandene. Forskningsrådets oppgave er å utvikle samarbeidet innenfor disse avtalene i samarbeid med departementene og tilsvarende utenlandske organisasjoner.

EUs rammeprogram

Norge deltar som fullt medlem i EUs rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Norsk forskning bidrar til utviklingen av Det europeiske forskningsområdet (ERA), og Forskningsrådet er representert i EUs forvaltningskomiteer og policyorganer der utviklingen av ERA står på dagsordenen. I tillegg til å videreføre suksessen med deltakelse i rammeprogrammene, deltar Norge for fullt i arbeidet med å etablere store europeiske fellesprogrammer (JPI) som er knyttet til de store samfunnsutfordringene.

Forskningsrådet er tildelt det nasjonale koordineringsansvaret for forskningssamarbeid med EU. Dette ivaretas av Internasjonalt kontor i administrerende direktørs stab og nasjonale kontaktpersoner (NCP-er). NCP-ene kombinerer veiledning og rådgivning om søkeres muligheter i rammeprogrammet med arbeid for å sikre godt samvirke med nasjonale satsinger. Forskningsrådet har eget kontor i Brussel.

For mer informasjon:

www.forskningsradet.no/internasjonalt

www.forskningsradet.no/eu

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no

Norges forskningsråd
Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
N0-0131 Oslo

Telefon: +47 22 03 70 00
Telefaks: +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

September 2011

Trykk: 07 Gruppen
Design: Jentestreker
Foto/forside: Shutterstock